

KONGEMAGT OG VANDETS KRAFT

EN HISTORISK VANDRING PÅ ARRENÆS

KONGEMAGT OG VANDETS KRAFT

Den historiske vandrerute Kongemagt og Vandets Kraft går langs Arresø Kanal til Arrenæs. Undervejs kan du opleve noget af Nordsjællands smukkeste natur og en række historisk vigtige steder, der fortæller om kongernes magt og vandkraftens betydning.

Industrien og naturen i Frederiksværk har formet hinanden. Det er store kræfter, som har været på spil. Området har været plaget af sandflugt og oversvømmelser. Det var en tid, hvor man ville styre og underlægge sig naturen, så der blev plantet træer og gravet en kanal fra Arresø, som banede vejen for industrien og Frederiksværk.

1 ARSENALET

Frederiksværk er Danmarks første industriby. Byen opstod som et militært industrikompleks, hvor man fremstillede krudt, kugler og kanoner. Produktionen omlagdes til gryder, brændeovne og andre forbrugsvarer, da Anker Heegaard overtog støberiet i 1857. Virksomheden tilsluttede sig De Forenede Jernstøberier i 1928. I 1940'erne blev Det Danske Stålvalseværk etableret i byen. Alt dette kan man blive meget klogere på ved at besøge Arsenalet og se udstillingen Frederiksværk – Danmarks første industriby.

Foto: Kasper Nielsen, Naturen I Danmark

INDUSTRIMUSEET FREDERIKS VÆRK

Krudtværksmuseet – en livsfarlig arbejdsplads
Krudtværksalleen 1, 3300 Frederiksværk
Arsenalet – Frederiksværks industrihistorie
Torvet 18, 3300 Frederiksværk

Find åbningstider, arrangementer, byvandring og meget mere på indmus.dk

KONGEMAGT OG VANDETS KRAFT

er en del af Historiske Vandring, der er et fælles projekt mellem Dansk Vandrelaug og flere danske museer.

Denne rute er udviklet af Industrimuseet Frederiks Værk i samarbejde med Dansk Vandrelaug afd. Nordsjælland og Nationalpark Kongernes Nordsjælland.

Grafisk tilrettelæggelse: Mads Kjellerup, Conception.dk

Historiske Vandring er støttet af Nordea-fonden

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

Vandreruten er markeret med dette piktogram.

Foto: Kasper Nielsen, Naturen I Danmark

2 KANALERNE

Den voldsomme sandflugt i området mellem Kattegat og Arresø forårsagede store oversvømmelser. Når bøndernes høst blev ødelagt af oversvømmelser, kunne kongen ikke opkræve skat. Frederik 4. udkommanderede derfor 400 danske soldater og 100 svenske krigsfanger til at grave en kanal mellem Arresø og Roskilde Fjord i 1717.

Allerede i 1719 strømmede vandet gennem kanalen og banede vejen for industrien. I 1756 anlagde Johan Frederik Classen og hans kompagnon Just Fabritius et kanonstøberi og et krudtværk. For at forsyne krudtværket med vandkraft gravedes endnu en kanal vinkelret på den første kanal.

KAN DU FINDE UD AF,
HVILKEN KONGE DET MILITÆRE INDUSTRIKOMPLEKS
FREDERIKS VÆRK ER OPKALDT EFTER?

Foto: Kasper Nielsen, Naturen I Danmark

3 ARRESØDAL

Det militære industrikompleks Frederiks Værk tiltræk både de kongelige og fornemme gæster fra ind- og udland, som besøgte værket for se produktionen af krudt og kanoner. Grundlæggeren J. F. Classen manglede derfor et standsmæssigt hjem, hvor han kunne opvarte de fornemme gæster. Derfor blev der opført en flot hovedbygning på Arresødal i 1786–1788.

KAN DU FINDE UD AF,
HVILKEN ANDEN RIG FORRETNINGSMAND,
SOM HAR BOET PÅ ARRESØDAL?

UNDERVEJS PÅ TUREN SKAL DU HOLDE GODT
ØJE MED FORMIDLINGSSKILTENE, HVOR MAN KAN
FINDE SVARET PÅ SPØRGSMÅLENE.

4 VINDERØD KIRKE

J. F. Classen døde i 1792 på Arresødal. Middelalderkirken i Vinderød blev ombygget med et storslået gravmonument. Billedhuggeren Johannes Wiedewelt udførte gravmonumentet af forskellige slags marmor på baggrund af tegninger af Classens bror Peter Hersleb. Gravmonumentet forestiller en klippehule og gennem forskellige symboler henvises til Classens liv og virke.

Den nuværende Vinderød kirke blev opført i 1883 rundt om gravmonumentet. Hvis kirkens dør er ulåst, er du velkommen til at gå ind og se gravmonumentet.

1. HER STÅR PÅ LATIN:

”PÅ EGEN HÅND OG VED GAVMILDHED
BEVÆBNEDE OG SMYKKEDE HAN FÆDRELANDET”

2. KANONEN

forestiller ”prøven”, som også ses under Classen buste ved Arsenalet. Det er en henvisning til den vellykkede prøveskydning i 1759.

3. KORT

over Frederiks Værk med krudtværket, kanonstøberiet og Arresødal.

Foto: Industrimuseet Frederiks Værk

VANDRERUTEN FINDES I TRE VERSIONER:

GRØN rute: 5 km

GUL rute: 7 km

RØD rute: 11 km

Den historiske vandrerute findes i tre versioner. Du kan enten gå den rød rute på 11 km., den gule rute på 7 km. eller den grønne rute på 5 km.

Den grønne rute går af veje og gode stier, så den er tilgængelig for alle - også dem på hjul.

Både den røde og den gule rute går af mindre stier og er flere steder kuperet. Ruterne kan klares af de fleste, men kræver et par gode sko.

5 RAKETKORPSET

Fra starten af 1800-tallet og frem til 1958 har militæret holdt til her. Under Københavns bombardement i 1807 anvendte englænderne raketter. Det var et nyt og frygtindgydende våben. Det førte til oprettelsen af Det Kongelige Danske Raketkorps. Korpset fik base på området mellem Arresødal og Arresø, hvor der skulle fremstilles og eksperimenteres med raketter. Raketkorpset blev nedlagt i 1844.

KAN DU FINDE UD AF,
HVILKEN ØVELSE SOLDATERNE
I ARRESØDALLEJREN SKULLE PÅ?

6 LUNDBYES BÆNK

Landskabet ved Arresø har lagt motiv til flere danske landskabsmalerier. Johan Thomas Lundbye var en dansk guldaldermaler, som skildrede det særligt danske i landskabet på en konfliktløs og idyllisk måde. Han kom meget i området ved Arresø, hvorfra han har malet flere motiver.

Maleren Laurits Andersen Ring fandt inspiration til maleriet ”Lundbyes Bænk”, efter han var blevet fortalt, at Lundbye havde siddet på denne bænk, når han malede motiverne fra Arresø.

Foto: Eva Henschen, Thorvaldsens Museum

KAN DU FINDE UD AF,
HVILKEN SÆRLIG TILKNYTNING JOHAN THOMAS LUNDBYE
HAR TIL OMRADET?

7 UDSIGTSPLATFORM VED ÅGABET

Fra Arresødalparken fører en 265 meter lang træbro gennem ellesump, pilekrat og rørskov ud til en udsigtsplatform med vid udsigt over Arresø, hvor man kan opleve søens liv på nærmeste hold.

Søen er EF-fuglebeskyttelsesområde for ynglende rørdrum, rørhøg og isfugl, samt for stor skallesluger, fiskeørn og havørn som trækfugle. Det er derimod et sjældent syn at se svaner på Arresø. Svaner lever af bundplanter, men dem er der ikke mange af på den mørke søbund, som algerne forhindrer sollyset i at trænge ned til.

8 DRONNINGHOLM SLOTSRUIN

Dronningholm er blandt de ældste kongeborge i Danmark. Borgene konsoliderede kongens magt samtidigt med, det var et forsvarsværk og en base for skatteopkrævninger. Dronningholm tilhørte gennem 400 år både konger, biskoper og stormænd.

KAN DU FINDE UD AF,
HVORFOR VALDEMAR SEJR
EFTERSIGENDE OPFØRTE SLOTTET?

Foto: Kasper Nielsen, Naturen I Danmark

Foto: Kasper Nielsen, Naturen I Danmark

9 BÆVERDÆMNINGEN I DRONNINGHOLM MOSE

Formålet med at udsætte bævere i Danmark er at skabe grundlag for en mere varieret natur. Bæveren er en økologisk nøgleart, der med sin adfærd og levevis skaber levesteder for en lang række andre dyr og planter, som er truede i den danske natur.

I perioden 2009-2011 blev der udsat 23 bævere fra Tyskland i Nordsjælland. Bestanden af bævere i Nordsjælland er siden vokset til omkring 60 individer. Bæverobservationsskjulet er opført af Nationalpark Kongernes Nordsjælland, Naturstyrelsen og Halsnæs kommune.

10 SKOVKLÆDTE BAKKER I SØRUPVANG, 1841

Af Johan Thomas Lundbye. Han var en del af et kunstmiljø, hvor man malede det særligt danske i en romantisk og idealistisk stil. Lundbye har været optaget af det bakkede landskab ved Sørup Vang, da der i guldalderen var en stigende interesse for geologi. I dag er der mange flere træer, og derfor er det vanskeligt at lokalisere præcist, hvor motivet er malet.

Foto: Statens Museum for Kunst

